

**A MAGYAR LMBT SZÖVETSÉG VÉLEMÉNYE
AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV ÖRÖKBEOFOGADÁSRÓL SZÓLÓ
RENDELKEZÉSEIHEZ KAPCSOLÓDÓ MÓDOSÍTÓ JAVASLATOKRÓL**

2009. október 28.

A köztársasági elnök 2009. október 13-án az új Polgári Törvénykönyvről szóló törvényjavaslatot aláírás helyett visszaküldte az Országgyűlésnek megfontolásra. A törvényjavaslat újabb vitájában két módosító javaslat is benyújtásra került, amely az élettársak, ill. a bejegyzett élettársak örökbefogadási jogát érinti. A Magyar LMBT Szövetség korábbi álláspontját megismételve felhívja rá a figyelmet, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma, valamint az azonos nemű párok által nevelt gyermekek érdekeinek védelme az örökbefogadás azonos nemű párok számára történő teljes megnyitását teszi szükségessé. Ezen elvi álláspontunk fenntartása mellett támogatunk minden olyan kezdeményezést, amely csökkenti az azonos nemű párok és gyermekeinek kiszolgáltatottságát, és még ha indokolatlanul szűk körben is, de lehetővé teszi, hogy jogi kapcsolat jöjjön létre a gyermek és az őt nevelő azonos nemű pár mindkét tagja között.

A 5949/425. SZ. MÓDOSÍTÓ JAVASLAT

A javaslat a bejegyzett élettársak esetében a házastársakra vonatkozó örökbefogadási szabályokat rendelné alkalmazni, ezáltal lehetővé tenné, hogy a bejegyzett élettársak közösen fogadjanak örökbe olyan gyermeket, akit szülei nevelni nem tudnak, illetve lehetővé tenné, hogy a bejegyzett élettársak örökbefogadják partnerük vér szerinti gyermekét. Emellett a javaslat ez utóbbi lehetőséget a házasság, illetve bejegyzett élettársi kapcsolat létesítése nélkül együtt élő élettársak esetében is lehetővé tenné.

A javaslattal egyetértünk, annak elfogadását javasoljuk.

A 5949/437. SZ. MÓDOSÍTÓ JAVASLAT

A javaslat a gyermeket nevelő élettársak számára lehetővé tenné, hogy örökbefogadják partnerük vérszerinti gyermekét. Az örökbefogadás feltétele lenne, hogy: 1) a gyermeket az élettársak tartósan neveljék, 2) az örökbefogadás a gyermek érdekében álló legyen. Az élettársi kapcsolat fennállásának a hatályos szabályozás, illetve az új Ptk. meghatározása szerint sem feltétele a felek különemúsége, a javaslat ezzel az azonos nemű élettársak számára is lehetővé tenné a partner gyermekének örökbefogadását. Mivel azonban az élettársi kapcsolat meghatározása szerint a bejegyzett élettársak nem minősülnek élettársnak, és a javaslat szövege a bejegyzett élettársakat nem említi, ezért ez a lehetőség a bejegyzett élettársak számára nem lenne elérhető. Ezzel az a paradox helyzet állna elő, hogy a lazább együttélési forma (élettársi kapcsolat) esetén a törvény lehetővé tenné az örökbefogadást, a szorosabb együttélési forma (bejegyzett élettársi kapcsolat) esetén viszont nem.

A javaslat szövege indokolatlanul ismétli meg, hogy az örökbefogadást csak abban az esetben lehet engedélyezni, ha az a gyermek érdekében áll. A törvényjavaslat 3:127. § 5. bekezdése szerint az „A gyámhatóság az örökbefogadást a törvényben meghatározott egyéb feltételek megléte esetén is csak akkor engedélyezi, ha az a kiskorú gyermek érdekében áll.” Nem indokolt ennek az általános szabálynak a megismétlése, amely azt a látszatot keltheti, hogy az élettársak esetében nagyobb az esélye, hogy az örökbefogadás nem a gyermek érdekeit szolgálja. Problémásnak tartjuk azt is, hogy az örökbefogadás előtt válásra kényszerített bejegyzett élettársak esetén a gyámhatóság a válás tényét esetleg a párkapcsolat tartósságának megkérdőjelezésére használja fel, és erre hivatkozva tagadja meg a gyermek örökbefogadását. Tekintettel a gyámhatóság felügyeletét ellátó Szociális és Munkaügyi Minisztérium örökbefogadás kapcsán kifejtett álláspontjára, féltő, hogy a törvény adta lehetőség ellenére a gyámhatóság az azonos nemű szülők elleni előítéletektől vezérelve, a gyermek érdekeire hivatkozva megtagadja az örökbefogadást.

Ismételten felhívjuk a figyelmet rá, hogy az elmúlt években egyértelmű tudományos konszenzus alakult ki arról, hogy a szülők szexuális irányultsága nem befolyásolja hátrányosan a gyermek fejlődését. Ezt az álláspontot fogadta el a strasbourg-i székhelyű Emberi Jogok Európai Bírósága 2008. január 22-én kelt, E. B. kontra Franciaország ügyben hozott ítéletében is.¹ Szükséges tehát, hogy a törvény indoklása, illetve a végrehajtást szabályozó rendeletek egyértelművé tegyék, hogy az élettárs neme önmagában nem lehet akadálya az örökbefogadás engedélyezésének. Szükség van ugyanakkor a gyámhatóság munkatársainak továbbképzésére, az azonos nemű párokkal szembeni előítéletek felszámolását segítő programok indítására.

További problémát jelenthet a „tartós nevelés” feltételének értelmezése. Míg különemű párok esetén a partner gyermekének örökbefogadása jellemzően korábbi párkapcsolatból származó, idősebb gyermek örökbefogadását jelenti, azonos nemű pároknál jellemző, hogy a gyermek mesterséges megtermékenyítés, vagy olyan ismerős férfivel történő szexuális együttlét során fogan, aki a gyermek nevelésében nem kíván részt venni, és a gyermeket az azonos nemű pár a gyermek születése után azonnal együtt neveli. A gyermek érdekeit mindenképpen az szolgálja, ha ezekben az esetekben örökbefogadásra a lehető leghamarabb megtörténik, és a bizonytalanságot jelentő jogi helyzet felszámolásra kerül. Egyértelművé kell tenni, hogy a „tartós nevelés” kötelezettsége nem jelentheti azt, hogy az újszülött gyermekek örökbefogadását akadályozni kellene.

A javaslattal szemben vannak fenntartásaink, annak elfogadását abban az esetben javasoljuk, ha:

- **a törvényjavaslat indoklása egyértelművé teszi, hogy az „élettárs” meghatározásával összhangban az örökbefogadás mind azonos, mind különemű párok esetében lehetséges;**
- **az örökbefogadás engedélyezése kapcsán olyan iránymutatások, protokollok kerülnek kidolgozásra a gyámhatóságok számára, amelyek újszülött gyermekek esetén belátható időn belül lehetővé teszik az örökbefogadást és felhívják a figyelmet az azonos nemű párokkal szembeni hátrányos megkülönböztetés tilalmára;**
- **a gyámhatóság munkatársai az LMBT emberek problémáira érzékenyítő képzésben vesznek részt.**

¹ Részletesen lásd a 2009. március 9-i, *A Magyar LMBT Szövetség véleménye a bejegyzett élettársi kapcsolatáról szóló T/8847. sz. törvényjavaslatról* c. dokumentumot.